

Szentély és tornác

„Dicsérjétek az Istent az ő szanktuáriumában!” Így, latin szóval olvassuk a 150. zsoltár kezdetét a Vizsolyi Bibliában. A ma használatos fordításokban leginkább ez áll: „... az ő szentélyében!” Halljuk aztán a kórusnak szóló buzdítást. Más zsoltárok az Úr házának tornácaiban-udvaraiban-csarnokaiban való istendicséretre szólítanak föl.

Hogy az istendicséretre nincs alkalmasabb szöveg, legföljebb azzal föléro vagy azt távolról követő, tehát, hogy nincs ihletettebb szöveg, mint a zsoltár, abban bizonyára minden zsidó és minden keresztény egyetért. Hogy hogyan, milyen liturgikus rendben és milyen zenei „előadásmóddal” hangzott a zsoltár a Templomban és hogyan a kétezer évvel ezelőtti zsinagógában és az attól erősen függő őskeresztény gyülekezetben, arról nagyrészt csak sejtéseink, föltételezéseink vannak. Arról sincs minden tekintetben elég kortárs beszámoló, hogy hogyan ment végbe a zsoltáréneklés liturgiai helyének, a zsoltárok elosztásának és a zsoltározás zenei alapformáinak rögzülése egyfelől a Templom pusztulása utáni, másfelől a kora keresztény időben, az egyházatyák korában s a középkornak csak a róla való ismereteinket tekintve homályos századaiban.

Ami azonban a középkor derekára kialakult, az egyedülálló a szentírási szövegek „fölhasználása” tekintetében is: nincs még egy szövegfajta, amely olyan mennyiségben és olyan liturgiai-zenei változatossággal hangoznék el sem a zsidó istentiszteleten, sem a görög és latin imaórákban és az eucharisztikus liturgián, mint a zsoltár. S még a későközépkor és a reneszánsz is nemes, időtálló formát, a strófikus-rímes zsoltárparafrázist adta hozzá az amúgy is szinte túlsorduló bőséghez. A genfi reformáció radikális liturgiareformjának éppen az egyik legfontosabb eleme volt a strófikus zsoltáréneklés kizárólagossá tétele.

Szól-e ma a zsoltár? A zsinagógában és a keleti-ókeleti kereszténységben szól. Töretlen folyamatossággal. Nincs rögtönzés. Nincs reform. Nincs egyéni kezdeményezés, liturgiafabrikálás. Nincs romlás, nem kell helyrehozás, csak ámulat az őrzők iránt, gyönyörködés a gazdagságban és féltés, hogy minden így maradjon.

Szól-e a zsoltár a latin kereszténységben, a rómaiban és a protestánsban? Valamelyest igen, de a zsoltárhoz leginkább illő zenei forma, a recitáció szinte teljesen elhallgatott. Föltámasztási kísérletei az egyházi és világi közeg értetlenségével alig tudnak dacolni. Képviselőinek az isteni erények mindegyikére szükségük van a kitartáshoz. De a strófikus zsoltáréneket sem úgy becsülik meg, akikre ez leginkább rábízott, ahogy az méltó lenne.

Minderről, erről a gazdagságról és erről az érthetetlen nemtörődömségről, de a kiútkeresésről is szóltak a Magyar Egyházzenei Társaság V. kongresszusának fő előadásai, melyeknek közlését e lapszámban kezdjük meg.

„Menjetek be az ő kapuin hálaadással, tornácaiba dicséretekkel!”